

1 Korinthe 1: 18-25

Ochtenddienst, viering Heilig Avondmaal, 16 januari 2011, Schoonhoven.

Gemeente van Christus,

1.

In de Griekse havenstad Korinth bestond in de jaren '50 van de eerste eeuw al een kleine messiaanse gemeente. In die jonge gemeente klonk *de boodschap van het kruis*. Wonderlijk is dat, want een kruis is toch een soort galg – wie verkondigt er nu *de boodschap van een galg*? Maar juist in die stad, waar de *sofia*, de wijsheid, het menselijke intellect, hoog staan aangeschreven, heeft Paulus de boodschap van het kruis gebracht. Daarmee heeft Paulus in zekere zin letterlijk een kruis gezet dóór alle Griekse en Joodse (want er wonden veel joden in Korinthe) wijsheid. Want de boodschap van het kruis houdt in, dat mensen niet worden gered door hun wijsheid (dat geloofden de Grieken), of door hun vroomheid (dat geloofden de Joden), maar door de liefde van God, die God nergens zo duidelijk aan ons is geopenbaard als aan het kruis van Golgotha. Het moge duidelijk zijn dat de boodschap van het kruis niet naadloos aansluit bij de denk- en leefwereld van de Korintiërs. Het kruis zette hun wereld volledig op zijn kop.

Het kruis is in de wereld van 2011 een alom aanvaard symbool geworden. We hangen een kruis aan onze muren, of om onze nek. Op de televisie zien we goedbetaalde voetballers een kruis slaan voor ze het veld opgaan. Mensen van wie je het niet zou verwachten laten ergens op hun lijf een kruis tatoeëren.

Maar als we voor de verandering even stil blijven staan bij dat kruis, dan kan het bijna niet anders, of een zekere onrust overvalt ons. Net als indertijd in Korinthe staat de *sofia*, de wijsheid, het menselijk verstand, de wetenschap in hoog aanzien. En die *sofia* gebruiken wij dan om de werkelijkheid te doorgronden en zoveel mogelijk te beheersen, om er 'heer en meester' over te worden. Maar dan dat kruis! Het evangelie van het kruis vertelt ons over kracht die zich openbaart in zwakheid, over leven dat zich openbaart in de dood, over liefde die alles overwint, en dat je als een kind moet worden om dat te kunnen begrijpen. Zo haalt zet het evangelie van het kruis ons leven ook, of opnieuw, in het jaar 2011 radicaal overhoop.

Het kruis is een teken van hoop: teken van vergeving en opstanding. Maar het is hoop die opkomt uit wanhoop. Net als indertijd in Korinthe velt het kruis nog altijd een oordeel over ons leven, en over wat wij met elkaar allemaal aanbidden, en wat wij elkaar allemaal aandoen. Soms vraag je je af of wij wel beseffen wat we doen als we dat kruis aan onze muur hangen, of om onze nek.

Als Paulus spreekt over het evangelie van het kruis, dan gebruikt hij twee Griekse woorden die wij nog altijd kunnen herkennen.

Het kruis is voor de Joden een *skandalon*, een *schandaal*. Want de joden verwachtten dat de Messias het koningschap over Israel en vervolgens over alle volkeren op zich zou nemen. De Messias hoorde dus op een troon, en niet aan een kruis. Dat laatste was ondenkbaar – een *schandalige* gedachte vor iedere vrome jood.

Het kruis is voor vrome Joden een *moria* – een *dwaasheid*. (Het Griekse woord *moria* is in het Engels terechtgekomen in het woord *moron* = *gek*.) De Grieken waren de uitvinders van het logische, rationele denken, - en juist voor hen was het getuigenis van een onsterfelijke God die zijn eigen Zoon aan een kruis laat sterven om zo de zonden van de wereld te dragen een volstrekt onlogische, irrationele en dus *dwaze* gedachte. En geef ze eens ongelijk.

Het christelijke geloof en de christelijke cultuur zijn dus gebaseerd op een schandaal en op een dwaasheid. Dat niet-gelovigen dat zeggen, dat begrijpen wij. Dat de apostel Paulus dat zegt... dat geeft ons te denken. Als het waar is dat het christelijke geloof is gebaseerd op een schandaal en op een dwaasheid, kun je dan nog wel rustig christen zijn? Of bestaat zo iets als rustig-christen zijn gewoon niet?

2.

Gemeente, het gaat in het kruis om een groot geheim. En gelukkig geeft de goede God ons voortdurend medemensen die ons helpen met dat geheim te leven. Inspirerende denkers en theologen. En God geeft ons gewone mensen die hun geloof in de gekruisigde christus in hun dagelijkse leven vertalen in een inspirerende levenshouding. En God geeft ons grote kunstenaars als Bach, die in Mathäus Passion het geheim van het kruis zo magistraal bezingt. Of als Rembrandt, die het geheim van het kruis in zijn tekeningen zo magistraal zichtbaar maakte. Of als de grote Russische schrijver Dostojewski, die een magistrale roman schreef over de dwaasheid van het evangelie. Het gaat om de roman: *De idioot*.

De Idioot is het verhaal van prins (daarvan hadden ze er in 19^e eeuws Rusland heel wat), Prins Mysjkin, die in zijn kinderjaren als een 'vreemd kind' wordt gezien. Hij is anders dan andere

kinderen. Komt bij dat hij aan epilepsie lijdt. Men twijfelt aan zijn verstandelijke vermogens, en daarom wordt hij naar een kliniek in Zwitserland gestuurd. Jaren later, als hij volwassen is, laat de kliniek hem gaan, om te kijken 'of het weer gaat' met die prins in de wereld. Bovendien is zijn geld op, en ligt er ergens in Rusland een erfenis op hem te wachten. Hij keert dus terug in Rusland, maar omdat hij al die jaren in de afgesloten wereld van een kliniek in de Zwitserse bergen heeft geleefd, treedt hij alle mensen die hij tegenkomt met een wonderlijke onbevangenheid tegemoet. Als een kind: pril, verwonderd, argeloos, dankbaar, liefdevol. Prins Mysjkin is beslist niet dom, maar hij is wel naïef, het is zo'n man van wie wij zeggen dat hij eigenlijk te goed is voor deze wereld. Zo'n man bij wie je je afvraagt: wie is er nu eigenlijk gek, hij of ik? Prins Mysjkin doet af en toe de vreemdste uitspraken, maar die vreemde uitspraken blijken later de diepste waarheden te zijn. Hij benadert de mensen met een kinderlijke eenvoud, en *juist daardoor* is hij in staat om mensen die vastgelopen zijn weer in beweging krijgt. Prins Mysjkin houdt de mensen als het ware een spiegel voor, een tegelijk kritische én liefdevolle spiegel. Via de ogen van Prins Mysjkin gaan mensen naar zichzelf kijken, naar wie ze geworden zijn, al dan iet door schade en schande. Maar zij ontdekken ook het kind dat ze eens waren, en misschien weer kunnen worden. Zo trekt prins Mysjkin een spoor van heilzame onrust door de wereld. Hij is een heilzame stoorzender.

Het is als met onze kerk: die hebben we ooit *De Hoeksteen* genoemd. In die naam klinkt mee: iets wat steun geeft, iets waarop je kunt bouwen. Maar als het goed is is onze Hoeksteen **ook** een *steen des aanstoets* of een *struikelblok*, of een stoorzender... omdat het evangelie ons in deze kerk telkens weer een tegelijk liefdevolle en kritische spiegel voorhoudt.

De Idioot eindigt ermee dat prins Mysjkin weer terugkeert naar zijn kliniek in Zwitserland. Op de een of andere manier verwijst prins Mysjkin naar Christus, die niet van hier kwam maar *van alzo hoge*, die hier op aarde een spoor van liefdevolle en heilzame onrust trok, en toen weer terugkeerde naar waar hij vandaan kwam.

Op de een of andere manier is deze roman van Dostojewski een onvergetelijke illustratie bij de verkondiging van Paulus die zei *dat het kruis van Christus een aanstoot is voor de joden en een dwaasheid voor de Grieken*; en die zei *dat het dwaze van God wijzer is dan mensen, en het zwakke van God sterker dan mensen*.

3.

Gemeente als wij straks het heilig avondmaal vieren, dan gedenken wij de dwaasheid van het kruis. We delen kleine stukjes brood, kleine slokjes wijn. Wat stelt het voor? In de ogen van de wereld niets, in de ogen van de wereld is het dwaasheid. En misschien wel aanstootgevend: doe eens normaal. Maar in de ogen van het geloof stelt dat stukje brood en dat slokje wijn *alles* voor, namelijk: de grenzeloze liefde van God, die onze hoogste hoop is en onze diepste troost.

Amen.

Ds. F.W. Verbaas